

WPŁYW SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA KSZTAŁTOWANIE WIZERUNKU NADLEŚNICTWA W OPINII INTERESARIUSZY WEWNĘTRZNYCH

Monika Zega¹, Piotr Szczypa^{2✉}, Marta Molińska-Glura³

¹Nadleśnictwo Olsztynek

ul. Mrongowiusza 35, 11-015 Olsztynek

²Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych, Politechnika Warszawska Filia w Płocku

ul. Łukasiewicza 17, 09-400 Płock

³Katedra Ekonomiki i Techniki Leśnej, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

ul. Wojska Polskiego 71C, 60-625 Poznań

ABSTRAKT

Sprawozdanie finansowe to podsumowanie kolejnego roku działalności nadleśnictwa. Jego sporządzenie jest obowiązkiem każdego podmiotu prowadzącego księgi rachunkowe. Zawiera podstawowe informacje o wynikach jego rocznej działalności, ujęte pod względem finansowym w postaci zestawień liczbowych uzupełnionych przez bardzo ogólne dane opisowe w formie informacji dodatkowej. Obecny kształt sprawozdania finansowego jest czytelny jedynie dla niewielkiego grona odbiorców, którzy potrafią właściwie interpretować zawarte w nim dane. Celem artykułu jest identyfikacja informacji, przede wszystkim tych niefinansowych, na które istnieje zapotrzebowanie, a które mogą wpłynąć na wizerunek nadleśnictwa. Informacje pozyskano od pracowników Lasów Państwowych, którzy jako interesariusze wewnętrzni z mniejszym lub większym doświadczeniem zawodowym określili istotność danych generowanych przez sprawozdawczość nadleśnictwa, jednostki zarządzającej lasami i otaczającą przyrodą jako wspólnym dobrem. Z informacji pozyskanych od pracowników LP wynika, że rozszerzenie sprawozdania finansowego o elementy niefinansowe może pozytywnie wpłynąć na wizerunek nadleśnictwa.

Słowa kluczowe: sprawozdanie finansowe, wizerunek nadleśnictwa, interesariusze wewnętrzni Lasów Państwowych, społeczna odpowiedzialność biznesu

WSTĘP

Sprawozdanie finansowe jest podstawową formą prezentacji informacji ekonomicznej jednostek gospodarczych, generowaną przez system sprawozdawczości (Tkocz-Wolny, 2016). Sprawozdanie finansowe nadleśnictwa składa się z bilansu, rachunku zysków i strat, informacji dodatkowej, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w kapitale własnym oraz wielu dodatkowych zestawień tabelarycznych.

Osoby zarządzające wykorzystują zawarte w nim informacje do podejmowania określonych decyzji zarządczych dotyczących przyszłości jednostki, jej dalszego rozwoju czy planowanych inwestycji. Według Kaczmarczyka (2015) sprawozdanie finansowe jest ważne dla użytkowników zewnętrznych, dlatego jakość tego dokumentu to centralny punkt zainteresowania wewnętrznych i zewnętrznych odbiorców

✉ piotr.szczypa@konin.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-3981-8147>

sprawozdawczości finansowej. Problematykę identyfikacji oraz zaspokajania potrzeb informacyjnych użytkowników pod względem treści generowanych przez sprawozdanie finansowe szeroko opisano w literaturze przedmiotu (Żukowska i in., 2016; Wójcik-Karpacz, 2018). Spoz (2016) zauważa, że do prawidłowej oceny przedsiębiorstwa i jego szans rynkowych w przyszłości niezbędne jest poznanie, oprócz danych finansowych, także tych niefinansowych. Zdaniem Szczypy (2016a; 2016b) obecny system rachunkowości nadleśnictw nie zaspokaja wszystkich potrzeb informacyjnych, co przede wszystkim jest zauważalne w wycenie pozaprodukcyjnych funkcji lasów oraz rozliczeniu kosztów pośrednich dotyczących ochrony środowiska. Tradycyjne sprawozdanie finansowe stopniowo przekształca się w raport biznesowy, skoncentrowany na informacjach dotyczących potencjału przedsiębiorstwa, jego obecnej i przyszłej wartości, jak podkreśla Śnieżek (2016). Ewolucja sprawozdania finansowego polega na uzupełnianiu go o dodatkowe informacje niefinansowe poprzez wprowadzenie opisowych załączników, niewymaganych istniejącymi regulacjami prawnymi. Temat wpływu decydentów na zakres informacji generowanych przez system rachunkowości względem potrzeb użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych stanowi zagadnienie ujęte w wielu publikacjach (Gad, 2014; Sadowska, 2015). Według Michalczuk (2013) konieczność dostosowywania się sprawozdawczości finansowej do zmieniającego się otoczenia i rosnących oczekiwań poszczególnych grup interesariuszy wpływa na postrzeganie wartości jednostki w różnych jej aspektach, np. etycznym, społecznym czy ekonomicznym. Coraz większą rolę w tym procesie odgrywają informacje niematerialne. Rosnące zapotrzebowanie na wiarygodną informację finansową i niefinansową generowaną przez Lasy Państwowe oraz jej rola w kształtowaniu wizerunku stanowi przedmiot rozważań wielu autorów (Śnieżek, 2016; Śnieżek i Piłacik, 2016). Dmitriuk (2010) zauważa, że kształtowanie wizerunku to skomplikowany proces wymagający nakładów czasu, pieniędzy, zaangażowania i przede wszystkim znajomości tematu, a pozytywny efekt tego działania stanowi bezcenną niematerialną korzyść dla każdej jednostki. Sprawozdanie finansowe jest swoistą formą komunikacji i relacji z otoczeniem, a organizacja Lasów Państwowych przywiązuje ogromną wagę do tej kwestii, mającej na

celu jak najkorzystniejszy odbiór, zwłaszcza ze strony interesariuszy zewnętrznych. Zmiana konstrukcji sprawozdania finansowego nadleśnictw nastawionego na spełnienie oczekiwań jego adresatów, szerszy dostęp do danych w nim zawartych, przełożyć się może na wzrost znaczenia jednostki na rynku gospodarczym i społecznym, zwłaszcza tym lokalnym, przede wszystkim w aspekcie wizerunkowym.

Celem artykułu jest identyfikacja informacji wpływających na wizerunek nadleśnictwa, które są lub powinny być zawarte w sprawozdaniu finansowym. Badania zakładające ich rozpoznanie przeprowadzono na grupie pracowników Lasów Państwowych, którzy z racji swojego doświadczenia zawodowego doskonale znają uwarunkowania działalności LP, mają ułatwiony dostęp do sprawozdań finansowych, a jednocześnie są wyczuleni na opinie i oczekiwania interesariuszy zewnętrznych. Dopiero poznanie opinii interesariuszy wewnętrznych pozwoli skutecznie i kompleksowo zorganizować badania na grupie interesariuszy zewnętrznych.

METODYKA BADAŃ

Na potrzeby realizacji postawionego celu przeprowadzono badania jakościowe metodą sondażu diagnostycznego, techniką ankietyzacji, przy zastosowaniu narzędzia badawczego, jakim jest kwestionariusz ankiety. Do opracowania ankiety internetowej wykorzystano profesjonalny program na stronie <https://www.webankieta.pl/>. Respondenci, z uwagi na zawężenie tematu artykułu, zostali celowo ograniczeni do grupy interesariuszy wewnętrznych LP. Ponadto biorąc pod uwagę technikę śnieżnej kuli polegającej na rozsyłaniu kwestionariusza ankiety do szerszego grona respondentów za pośrednictwem mniejszej liczebnej grupy opiniodawców oraz zunifikowany model zarządzania w całej organizacji LP, celowo dobrano próbę badawczą. Takie podejście dopuszcza się w ramach badań jakościowych i znacząco przyspiesza sam proces badawczy, obniża również koszty badań. Kwestionariusz ankiety rozesłano drogą elektroniczną do pracowników Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (dalej RDLP) w Olsztynie, RDLP w Szczecinie, RDLP w Katowicach, RDLP w Pile, RDLP we Wrocławiu oraz kilku nadleśnictw z pozostałych regionalnych dyrekcji. Badanie miało charakter anonimowy.

Zadano pytania zamknięte, wymagające w większości określenia stopnia ważności danej informacji w czterostopniowej skali następujących odpowiedzi: „bardzo ważne”, „ważne”, „mało istotne”, „nieistotne”. W pozostałych pytaniach dopuszczono możliwość wyboru jednej lub kilku odpowiedzi, przy czym jeden wariant zezwalał na wpisanie indywidualnego rozwiązania. Kwestionariusz zawierał również metryczkę z pytaniami o płeć, wiek, wykształcenie, zajmowane stanowisko oraz miejsce pracy. Badanie przeprowadzono w okresie od 23.04.2023 do 05.06.2023. Informacje zdobyte drogą ankietyzacji miały na celu udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Jakich informacji oczekują odbiorcy wewnętrzni od sprawozdania finansowego nadleśnictwa?
- Czy istnieje zapotrzebowanie na poprawę wizerunku nadleśnictwa poprzez zwiększenie zakresu informacji finansowych i niefinansowych w sprawozdawczości nadleśnictwa?

Cały proces badawczy skupił się na weryfikacji następującej hipotezy: „W opinii interesariuszy wewnętrznych aktualny zakres sprawozdania finansowego jest niewystarczający do pozytywnego kształtowania wizerunku nadleśnictwa”. Zebrany materiał poddano grupowaniu informacji ze szczególnym uwzględnieniem ich istotności z punktu widzenia interesariuszy wewnętrznych pod kątem wpływu oczekiwanych informacji na wizerunek i sposób postrzegania nadleśnictwa jako jednostki odpowiedzialnej społecznie, prawnie, środowiskowo i biznesowo.

WYNIKI BADAŃ

Kwestionariusz ankiety wypełniło 630 pracowników Lasów Państwowych, w tym 591 pracujących w nadleśnictwach, 16 w zakładach i 24 w regionalnych dyrekcjach. W większości byli to mężczyźni – 372 osoby, stanowiące 59% badanych. Najliczniejszą grupę tworzyły osoby w przedziale wiekowym 41–50 lat (34%) oraz 31–40 (25%), a najmniej liczną ankietowani w przedziale 60–65 (6%) i w wieku powyżej 65 lat (0,16%). Badani z wyższym wykształceniem leśnym stanowili 55% ogółu, ze średnim leśnym – 10%, a z wyższym ekonomicznym – 20%. Pozostali ankietowani wskazywali na wykształcenie inne wyższe (13%) i inne średnie (2%). Udział procentowy respondentów, w zależności od zajmowanego stanowiska, przedstawia się następująco: 6,5% – wysokie stanowiska kierownicze (dyrektor jednostki, nadleśniczy, ich zastępcy), 8% – stanowiska kierownicze (inżynier nadzoru, sekretarz, naczelnik), 8,5% – główni księgowi, 11% – księgowi, 32% – służba leśna terenowa (leśniczy, podleśniczy, straż leśna), a pozostałe stanowiska 34%.

Ankietowanych zapytano, jakich danych ekonomicznych, informacji świadczących o odpowiedzialności nadleśnictwa jako rzetelnego pracodawcy oraz jako jednostki społecznie odpowiedzialnej, zaangażowanej we współpracę z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, społecznością czy jednostkami samorządu terytorialnego, oczekują interesariusze wewnętrzni od sprawozdania finansowego nadleśnictwa. Ich procentowy rezultat zamieszczono w tabelach 1, 2 i 3.

Tabela 1. Zapotrzebowanie pracowników LP na uzyskanie ze sprawozdania finansowego nadleśnictwa informacji o charakterze ekonomicznym (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań)

Table 1. Demand of State Forests employees to obtain economic information from the financial report of the forest inspectorate (based on own study)

Rodzaj informacji	Bardzo ważne	Ważne	Mało istotne	Nieistotne
1	2	3	4	5
Przeznaczenie zysku nadleśnictwa	62%	35,5%	2%	0,5%
Struktura kosztów ponoszonych przez nadleśnictwo	50%	44%	5,7%	0,3%
Kwota zgromadzona na rachunkach bankowych firmy	28%	49%	20%	3%
Rodzaj przeprowadzonych inwestycji	52,6%	44,5%	2,5%	0,4%
Jakie inne formy działalności, poza podstawową, prowadzi jednostka, a które wyróżniają ją od pozostałych.	27,5%	58,5%	13%	1%

Tabela 1 – cd. / Table 1 cont.

1	2	3	4	5
Wielkość sprzedaży surowca drzewnego na rynku krajowym i lokalnym (gminy, powiatu, województwa, kraju)	47%	45%	7,5%	0,5%
Wielkość sprzedaży drewna dla podmiotów krajowych i zagranicznych w udziale procentowym	45%	44%	10%	1%
Ilość m ³ pozyskanego drewna w ciągu roku, a przyrost roczny miąższości drewna na pniu	49%	42%	8%	1%
W jakim stopniu zostały zaspokojone potrzeby osób fizycznych w przedmiocie zakupu drewna opałowego.	32%	45%	20%	3%
Wartość umów podpisanych z zakładami usług leśnych	24%	54%	19%	3%
Zgłoszone reklamacje drewna ilościowo i wartościowo, z wyszczególnieniem reklamacji uznanych	15%	45%	33%	7%

Tabela 2. Zapotrzebowanie pracowników LP na uzyskanie ze sprawozdania finansowego nadleśnictwa informacji o odpowiedzialności pracodawcy wobec pracowników (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań)

Table 2. Demand of State Forests employees to obtain information on the employer's responsibility towards employees from the financial report of the forest inspectorate (based on own study)

Rodzaj informacji	Bardzo ważne	Ważne	Mało istotne	Nieistotne
Zmiany kadrowe w jednostce – ilość, przyczyna i stanowiska, których dotyczyły zmiany	18%	40%	36%	6%
Wysokość zarobków w jednostce na danym stanowisku	24%	49%	21%	6%
Stopień wykształcenia/kwalifikacji kadry zarządzającej (kapitał intelektualny firmy)	30%	46%	19%	5%
Rodzaj i koszt szkoleń pracowników, w tym kadry zarządzającej	16%	46%	33%	5%
Osoby związane pokrewieństwem w LP i stopień pokrewieństwa	23%	28%	36%	13%
Struktura wydatków środka z ZFŚS w jednostce w danym roku	27%	42%	26%	5%
Czy w firmie działa komisja antymobbingowej/ds.równego traktowania, ile było wniesionych doniesień/skarg z tego tytułu	30%	38%	27%	5%
Rodzaj i koszt stosowanych świadczeń BHP	21%	45%	30%	4%
Co wchodzi w zakres badań kontrolnych dla pracowników	21%	37%	32%	10%
Ile osób przebywa na zasiłkach rodzicielskich, wychowawczych, zdrowotnych, bezpłatnych	7%	22%	55%	16%
Czy pracodawca udziela pracownikom urlopu wypoczynkowego w pełnym przysługującym zakresie, ile dni zaległego urlopu wypoczynkowego posiadają pracownicy	14%	27%	44%	15%
Ilość dni zwolnienia chorobowego na danego pracownika w roku	11%	22%	49%	18%
Sprawy w sądzie pracy przeciwko/z ramienia nadleśnictwa	16%	34%	39%	11%
Na ilu i jakich stanowiskach nadleśnictwo dopuszcza pracę zdalną	17%	31%	40%	12%

Tabela 3. Zapotrzebowanie pracowników LP na uzyskanie ze sprawozdania finansowego nadleśnictwa informacji o odpowiedzialności społecznej nadleśnictwa (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań).

Table 3. Demand of State Forests employees to obtain information on the forest district's social responsibility from the financial report of the forest inspectorate (based on own study)

Rodzaj informacji	Bardzo ważne	Ważne	Mało istotne	Nieistotne
Formy współpracy z lokalnymi samorządami w zakresie inwestycji np. rozwój infrastruktury drogowej)	31%	56%	12%	1%
Formy współpracy nadleśnictwa z lokalnymi placówkami dydaktycznymi, tj. przedszkolami, szkołami, uczelniami (edukacja, wystawy, zatrudnianie stażystów)	23%	47%	27%	3%
Kwota darowizn z podziałem na cele społecznie użyteczne (sportowe, edukacyjne, leczenie, rehabilitacja, kultura, tradycja, religia)	29%	50%	19%	2%
Forma współpracy z lokalnymi firmami, stowarzyszeniami, OSP, policją, samorządami itp.	25%	50%	23%	2%
Czy nadleśnictwo organizowało lub uczestniczyło w krajowych przedsięwzięciach, jakie to były formy współpracy (np. wystawy, zajęcia edukacyjne, szkolenia)	16%	49%	31%	4%
Rodzaj informacji, wywiadów udzielanych w mediach przez pracowników nadleśnictwa (również social media)	11%	34%	42%	13%

Odpowiedzi na pytania o oczekiwania interesariuszy wewnętrznych względem sprawozdania finansowego dotyczących odpowiedzialności prawnej i etycznej nadleśnictwa zamieszczono w tabeli 4, a zawierające

informacje z tematyki ochrony przyrody i środowiska w tabeli 5.

Respondentów zapytano, czy dane zawarte w obecnym sprawozdaniu finansowym opisują nadleśnictwo

Tabela 4. Zapotrzebowanie pracowników LP na uzyskanie ze sprawozdania finansowego nadleśnictwa informacji o odpowiedzialności prawnej nadleśnictwa (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań)

Table 4. Demand of State Forests employees to obtain information on the legal responsibility of the forest inspectorate from the financial report of the forest inspectorate (based on own study)

Rodzaj informacji	Bardzo ważne	Ważne	Mało istotne	Nieistotne
Przeprowadzone kontrole zewnętrzne (np. Urząd Skarbowy, ZUS, PIP, NIK), ich oraz ich wyniki (również ich skutki finansowe, skarbowe, karne)	21,5%	53%	22,5%	3%
Kwota obciążeń podatkowych (vat, podatek dochodowy, podatki lokalne) względem budżetu państwa/ samorządów	31%	48%	19%	2%
Ile osób niepełnosprawnych zatrudnia jednostka i na jakim stanowisku	9%	32,5%	45,5%	12%
Kwota i rodzaj zapłaconych przez kontrahentów nadleśnictwa kar umownych, odsetek, i innych z tytułu niewykonanych zobowiązań	13%	42%	39%	6%
Czy przeciwko firmie prowadzone są sprawy sądowe, jeśli tak to z jakiego wniosku i w jakiej sprawie	20%	47%	28%	5%

Tabela 5. Zapotrzebowanie pracowników LP na uzyskanie ze sprawozdania finansowego nadleśnictwa informacji o odpowiedzialności środowiskowej nadleśnictwa (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań)

Table 5. Demand of State Forests employees to obtain information on the environmental responsibility of the forest inspectorate from the financial report of the forest inspectorate (based on own study)

Rodzaj informacji	Bardzo ważne	Ważne	Mało istotne	Nieistotne
Zadania i koszty z tyt. ochrony przyrody ponoszone przez jednostkę (ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, ochrona rezerwatów)	36%	51%	12%	1%
Zadania na rzecz ochrony środowiska podejmowane przez jednostkę (np. inwestycje w kolektory słoneczne, pompy ciepła)	32%	51%	15%	2%
Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w zakresie ochrony środowiska (szkolenia, edukacja, akcje ekologiczne)	21%	52%	25%	2%
Obiekty turystyczno-rekreacyjne na terenie nadleśnictwa, koszty ponoszone z tego tytułu (parkingi, miejsca postoju, ścieżki)	25%	53%	20%	2%
Poniesione kary na rzecz ochrony środowiska (np. za brak opłat za korzystanie i zanieczyszczanie środowiska, nieprzestrzeganie terminów łęgowych przy pracy w strefach ochrony)	28%	48%	21%	3%

w wyczerpujący sposób, jako odpowiedzialnego pod względem biznesowym, pracowniczym, środowiskowym i społecznym (tab. 6). Ankietowani mogli wybrać dowolną liczbę z sugerowanych odpowiedzi nr 1–4, bądź tylko jedną odpowiedź nr 5 lub 6.

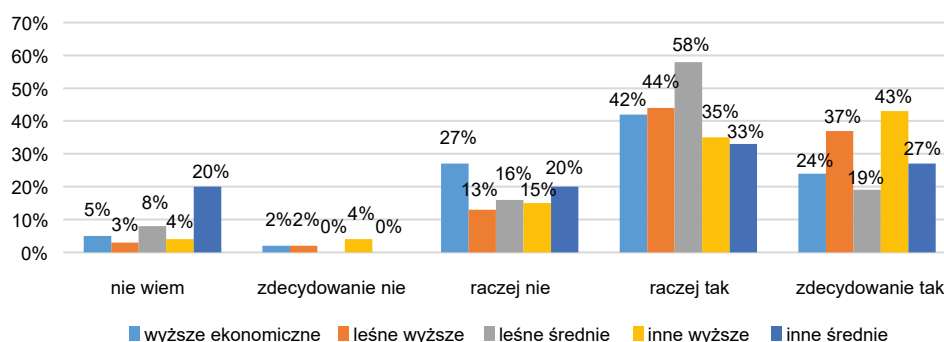
Pracownicy Lasów Państwowych wyrazili swoje zdanie na temat, czy rozszerzenie sprawozdania finansowego o informacje o charakterze niefinansowym

mogą wpłynąć na wizerunek nadleśnictwa. „Zdecydowanie tak” odpowiedziało 209 ankietowanych (33%), „raczej tak” 275 osób (44%). Zdecydowanie na „nie” było 14 osób (2%), natomiast „raczej nie” odpowiedziały 103 osoby (16%). Na ten temat nie miało zdania 29 osób (5%). Wyniki te w zależności od zajmowanego stanowiska przedstawiono na rysunku 1.

Tabela 6. Zdanie pracowników LP na temat wizerunku nadleśnictwa w aspekcie odpowiedzialności pracowniczej, społecznej, biznesowej i środowiskowej (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań).

Table 6. Opinions of State Forests employees on the image of the forest district in terms of employee, social, business and environmental responsibility (based on own study)

Rodzaj informacji	Liczba odpowiedzi wśród 630 respondentów
Jako rzetelnego pracodawcę dbającego o bezpieczeństwo i zaufanie pracowników	193
Jako zaufanego partnera biznesowego	197
Odpowiedzialnego za środowisko	160
Odpowiedzialnego społecznie, współpracującego z lokalnym otoczeniem	162
Żadne z powyższych	72
Trudno powiedzieć	238

Rys. 1. Wpływ rozszerzenia sprawozdania finansowego nadleśnictwa o informacje niefinansowe na pozytywny wizerunek nadleśnictwa wg pracowników LP w zależności od posiadanego wykształcenia (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań).

Fig. 1. The impact of supplementing financial statements of forest districts with non-financial information on the positive image of the forest district according to State Forests employees, depending on their education

DYSKUSJA

Sprawozdanie finansowe nadleśnictwa, jako poświadczenie wiarygodności zdarzeń i operacji gospodarczych, dostarcza najwięcej informacji o odpowiedzialności ekonomicznej. Wyniki badań wskazują, że dla ogromnej większości respondentów istotna jest wiedza, co dzieje się z wypracowanym przez nadleśnictwo zyskiem, jaki jest charakter prowadzonych przez jednostkę inwestycji, rodzaj i wartość ponoszonych kosztów oraz wielkość sprzedaży drewna na rynku krajowym. Sprawozdanie finansowe nie ujawnia, jakiego rodzaju inwestycje prowadzi lub zakończyła jednostka, czy niosą one ze sobą możliwość spędzania czasu na łonie natury przez społeczność lokalną, czy wspomagają produkcję „zielonej energii”, czy służą ochronie przyrody. Z rachunku zysków i strat poznamy wielkość odsetek, nie wiemy jednak, z jakiego tytułu są one płacone, czy z powodu błędów pracownika, czy nieterminowego regulowania należności. Informacje na temat pozostałych rodzajów odpowiedzialności dostarczane są przez sprawozdanie finansowe tylko w bardzo ograniczonym zakresie. Wyniki sondażu wskazują na zainteresowanie zatrudnionych rodzajem wykształcenia kadry zarządzającej i wysokością zarobków na danym stanowisku. Dbałość o pracowników, wzajemny szacunek, wsparcie ze strony zarządzających wzmaga poczucie wartości podwładnych i nadają sens ich pracy. Zdaniem Wójcik-Karpacz

(2018) niewłaściwe zarządzanie relacjami z interesariuszami wewnętrznymi świadczy o niewłaściwych pracownikach na danych stanowiskach. W rezultacie prowadzi to do pogorszenia jakości produkcji i usług, niedotrzymywania terminów, utraty klientów i niskiej wydajności pracy lub wzrostu absencji. Ankieta pozwoliła na identyfikację informacji wpływających na postrzeganie nadleśnictwa jako jednostki prawnej i społecznie odpowiedzialnej. Okazuje się, że najbardziej istotne dla pracowników LP są dane dotyczące spełniania obowiązków podatkowych oraz wyniki kontroli przeprowadzanych przez zewnętrzne organy. W obecnym kształcie sprawozdania finansowego nie odnajdziemy rodzaju i kwot obciążeń podatkowych wobec budżetu państwa czy samorządów lokalnych. Dane te mogłyby uzmysłowić społeczeństwu finansowy wkład działalności LP w rozwój naszego kraju. Wyniki kontroli tworzą zaś obraz rzetelnej, wiarygodnej i godnej zaufania pod względem prawnym jednostki. Na podstawie treści raportu finansowego trudno jest określić ekonomiczne konsekwencje nieetycznego postępowania jednostki i łamania zasad moralnych, podobnie jak skutki kierowania się wysokimi standardami etycznymi. Koszty ponoszone przez nieetycznych przedsiębiorców w postaci utraty klientów czy odchodzenia z pracy wartościowych pracowników nie są dokumentowane przez rachunkowość finansową, chociaż zdarzenia takie bezpośrednio kształtują sytuację ekonomiczną przedsiębiorstwa, jak píše

Zasuwa (2016). Dla interesariuszy wewnętrznych ważna jest wiedza na temat współpracy z samorządami, lokalnymi firmami oraz lokalizacja udostępnionych społeczeństwu obiektów turystyczno-rekreacyjnych. Informacji na ten temat nie znajdziemy pośród danych finansowych, podobnie jak wiadomości na temat wartości i rodzaju pracy wyświadczonej charytatywnie przez pracowników LP choćby na rzecz placówek dydaktycznych czy punktów krwiodawstwa. Sprawozdanie finansowe nie pokazuje, w jakiej kwocie i komu wypłacono darowizny finansowe przeznaczone na cele społecznie użyteczne. Działalność filantropijna prowadzona jest w Lasach Państwowych na bardzo małą skalę, ale media bacznie obserwują i komentują rodzaj obdarowanych instytucji. Pomoc potrzebującym, sponsorowanie przedsięwzięć kulturalnych nie wystarcza jednak, aby jednostka mogła być uznana za społecznie odpowiedzialną, bowiem to wywiązywanie się z odpowiedzialności ekonomicznej oraz prawnej jest priorytetem (Zasuwa, 2016). Sprawozdanie finansowe obszerne pod kątem danych finansowych bez najmniejszych wątpliwości spełnia wymogi standardów rachunkowości, a ten rodzaj odpowiedzialności jest najważniejszy. Zgodnie z ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Ustawa o lasach, 1991) Lasy Państwowe prowadzą zrównoważoną gospodarkę leśną według zatwierzonego planu urządzenia lasu przy zachowaniu lasów i ich korzystnego wpływu na warunki i równowagę przyrodniczą. Działalność na rzecz ochrony środowiska wpisuje się doskonale w codzienność pracy leśników, co jest szczególnie ważne w czasach ogromnej presji ekologicznej ze strony społeczeństwa, organizacji pozarządowych i polityków. Zdaniem Kryk (2014) zachowanie proekologiczne polepsza reputację przedsiębiorstwa i utrwała w świadomości społecznej jego obraz jako organizacji społecznie odpowiedzialnej, dlatego bardzo istotne jest włączenie zadań z zakresu ochrony środowiska do celów działania nadleśnictwa. Wyniki ankiety pokazują, że interesariusze wewnętrzni są zainteresowani wszelkimi zadaniami podejmowanymi przez jednostkę w zakresie ochrony przyrody i ekologicznych inwestycji. Ze sprawozdania finansowego w jego aktualnej strukturze nie odczytamy, czy w nadleśnictwach zakładane są pompy ciepła, ekologiczne oczyszczalnie ścieków, fotowoltaika, czy przeprowadzono termomodernizację budynków, czy przy

remontach stosuje się materiały pochodzące z odzysku. Wiele z działań na rzecz środowiska miałyby szansę odzwierciedlenia w rachunkowości finansowej nadleśnictw, ponieważ część z nich stanowi składnik majątku trwałego i obrotowego (Szczypa, 2009). Społeczna odpowiedzialność w Lasach Państwowych nie oznacza, że rezygnując z zysku, mają one poświęcić się bez reszty działalności ekologicznej i prospołecznej. Ważne jest, aby w strategii dążenia do osiągnięcia zysku uwzględniano równorzędnie te aspekty. Istotną rolę w tym procesie odgrywa rachunkowość i jej funkcja informacyjna (Śniezek i Piłacik, 2016). Jak zauważyli Adamowicz i Szczypa (2016), koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu nie jest obca PGL LP, które dobrowolnie uwzględnia interesy społeczne oraz ochronę środowiska. Uzyskane wyniki dotyczące pytań, czy obecny kształt sprawozdania finansowego pozwala uzyskać dane opisujące nadleśnictwo jako rzetelnego pracodawcę dbającego o bezpieczeństwo i zaufanie pracowników, jako zaufanego partnera biznesowego, jednostki działającej zgodnie z zasadami prawa, normami etycznymi i troską o środowisko, oscylują wokół niespełna 30% pozytywnych odpowiedzi. Aż 38% badanych zaznaczyło, że ma trudności ze wskazaniem jakiegokolwiek z sugerowanych odpowiedzi, a aż 11% wskazało, że żaden aspekt działalności jednostki nie został w ich mniemaniu spełniony. Korzystnego wpływu informacji niefinansowych na wizerunek nadleśnictwa spodziewa się ponad 81% pracowników z wykształceniem leśnym wyższym, 78% z wykształceniem wyższym innym niż leśne i ekonomiczne, 66% z wyższym ekonomicznym. Badania pokazały, że w dodatni wpływ informacji niefinansowych na wizerunek nadleśnictwa bardziej wierzą pracownicy z wykształceniem leśnym wyższym i średnim niż z wyższym ekonomicznym. Szersze zweryfikowanie postawionej hipotezy wymaga jednak przeprowadzenia podobnego badania pośród interesariuszy zewnętrznych. Informacje niefinansowe stanowią uzupełnienie danych finansowych, których nie można wyrazić w kategoriach pieniężnych, a które wpływają na prestiż jednostki, jej pozycję na rynku, stanowią o posiadanym kapitale intelektualnym. Mogą one stanowić element informacji dodatkowej, co z pewnością urozmaiciłoby i uatrakcyjniło sztywną, mało dostępną formę aktualnego sprawozdania finansowego. Niektóre czynniki niematerialne da się

zmierzyć i można je sprawnie umieścić w dodatkowych wierszach lub tabelach. Istota zmian nie powinna polegać na rozbudowie sprawozdawczości finansowej, lecz dalszej standaryzacji zawartej w niej informacji. Aby poznać te wartości, należy umożliwić dostęp do zawartych tam danych. Zdaniem Gada (2014) odbiorcy wewnętrzni są uprzywilejowani informacyjnie, gdyż mają łatwiejszy dostęp do wszystkich danych generowanych przez system rachunkowości. Tymczasem dla użytkowników zewnętrznych dostęp ten jest limitowany. Sprawozdania finansowe nadleśnictw, a konkretnie bilans i rachunek zysków i strat, stanowią informację publiczną dostępną wyłącznie na umotywowany wniosek osoby zainteresowanej. Na stronie internetowej Lasów Państwowych zamieszczone są tylko łączne sprawozdania finansowe roczne opracowane przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych na podstawie analizy danych pochodzących ze wszystkich jej jednostek organizacyjnych. W ostatnich latach zauważalna jest tendencja do opracowywania różnego rodzaju sprawozdań celowych, stanowiących doskonałe źródło znaczących informacji niefinansowych. Lasy Państwowe również wychodzą w tym zakresie naprzeciw oczekiwaniom wielu różnych interesariuszy, zgodnie ze Strategią PGL LP na lata 2014–2030 (Związek Leśników Polskich, 2013). Strona internetowa Lasów Państwowych udostępnia raporty o stanie lasów, z działalności edukacyjnej, publikacje o społecznej odpowiedzialności LP. Jak wskazują Krajewska i Chłapek (2018), raportowanie niefinansowe ma na celu zwiększenie przejrzystości prezentowanych danych i w dłuższej perspektywie czasu doprowadzić do zwiększenia zaufania wśród szerokiego kręgu odbiorców. Wszelkie dodatkowe sprawozdania niosą ze sobą ryzyko ich odbioru z ograniczoną dozą zaufania, ponieważ powodem ich stworzenia jest pokazanie jak najlepszych stron danej organizacji, z pominięciem tych słabszych, mniej doskonałych, wymagających naprawy. Dlatego nie mają one tak silnej pozycji pod względem wiarygodności i rzetelności, jak dokumentacja sprawozdawczości finansowej, której zasady zostały ściśle określone w prawie rachunkowym, i która podlega badaniu przez biegłego rewidenta. Śnieżek (2016) podkreśla, że ujawnianie samych pozytywnych informacji może tworzyć sztuczne, a w konsekwencji złe wrażenie, na temat danej jednostki. Interesariusze oczekują, że oprócz

swoich słabszych stron wykazane zostaną także metody wykrywania i rozwiązywania problemów. Zdaniem Dąbkowskiej (2016) odbiorcy sprawozdań finansowych coraz częściej zgłaszają obawy dotyczące wiarygodności prezentowanych danych w raportach, których celem może być przedstawienie głównie korzystnych zjawisk i zatajenie negatywnych symptomów poprzez stosowanie niedozwolonych metod księgowych. Połączenie raportów finansowego i niefinansowego wydaje się być doskonałą odpowiedzią na oczekiwania odbiorców.

WNIOSKI

W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że:

1. Tradycyjna sprawozdawczość finansowa nie jest w stanie sprostać różnorodnym i rosnącym potrzebom informacyjnym interesariuszy.
2. Pracownicy Lasów Państwowych wykazują zwiększone potrzeby informacyjne polegające na rozszerzeniu informacji ekonomicznych generowanych przez system sprawozdawczości finansowej.
3. Zdaniem interesariuszy wewnętrznych rozszerzenie sprawozdania finansowego informacjami o charakterze niefinansowym może zdecydowanie wpłynąć na wizerunek nadleśnictwa.
4. Zapotrzebowanie interesariuszy wewnętrznych na szeroki zakres danych niefinansowych pozwala sądzić, że aktualny zakres sprawozdania finansowego jest niewystarczający do pozytywnego kształtowania wizerunku nadleśnictwa. Wskazują na to literatura przedmiotu tematu oraz odpowiedzi ankietowanych. Na wizerunek jednostki wpływa jej wiarygodność ekonomiczna, prawna, etyczna, działalność uwzględniająca interes społeczny i aspekt środowiskowy, inwestowanie w zasoby ludzkie, dbałość o kapitał intelektualny, kształtowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju społecznego i ekonomicznego. Założona hipoteza została zatem zweryfikowana pozytywnie.
5. Dodatkowe raporty traktujące o społecznej, środowiskowej i prawnej odpowiedzialności stanowią doskonałe źródło informacji niefinansowych. Odgrywają istotną rolę w edukacji społeczeństwa, poszerzając jego wiedzę o misji i wyjątkowym charakterze działalności Lasów Państwowych.

6. Pracownicy Lasów Państwowych nie są zainteresowani zwiększeniem dostępności sprawozdania finansowego interesariuszom zewnętrznym. Dotychczasowa forma udostępnienia poprzez wniosek o informację publiczną jest według nich wystarczająca.

PIŚMIENICTWO

- Adamowicz, K., Szczypa, P. (2016). Ujawnienia zadań marketingowych w rachunku kosztów cyklu życia lasu [Disclosure of Marketing Activities in Life Cycle Costing of a Forest]. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, 45(1/2016), 214–221 [in Polish].
- Dąbkowska, A. (2016). Sprawozdanie finansowe podstawą oceny wiarygodności biznesowej jednostki (kontrahenta, klienta banku itd.) [Financial statements are the basis for evaluating business credibility entity (contractor, bank customer, etc.)] W: Żukowska H. i in. (red.) *Sprawozdawczość w procesie zarządzania i oceny działalności przedsiębiorstwa* (s. 139–146). Lublin: Wydawnictwo KUL [in Polish].
- Dmitriuk, J. (2010). System Identyfikacji Wizualnej jako narzędzie budowania wizerunku jednostki samorządu terytorialnego na przykładzie województwa mazowieckiego [Visual Identification System as a local authority's image creation tool on the example of Mazovia]. W: K. Krzyżanowska (red.), *Wizerunek jednostek samorządu terytorialnego* (s. 25–40). Warszawa: Wydawnictwo SGGW [in Polish].
- Gad, J. (2014). Atrybuty użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych systemu informacyjnego rachunkowości – perspektywa asymetrii informacji. [The attributes of internal and external users of accounting information system – the perspective of information asymmetry]. *Problemy Zarządzania*, vol. 12, 2(46), 114–128 [in Polish].
- Kaczmarczyk, A. (2015). Sprawozdanie finansowe jako źródło informacji o jednostce mikro [Financial statements as a source of information about micro enterprises]. *Zesz. Nauk. Uniw. Szczec.*, nr 873 *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 77, 535–542 [in Polish].
- Krajewska, S., Chłapek, K. (2018). Wpływ raportowania zintegrowanego na kształtowanie wyników i wizerunku jednostki gospodarczej [Impact of integrated reporting on shaping the results and image of the company] *Pr. Nauk. Uniw. Ekon. Wroc.*, 522, 345–356 [in Polish].
- Kryk, B. (2014). Narzędzia rachunkowości zarządczej w pomiarze/ocenie działalności ekologicznej przedsiębiorstw [Management accounting tools in measurement of corporate environmental activities]. *Optimum Stud. Ekon.*, 3(69) 69–86 [in Polish].
- Michalczyk, G. (2013). Zasoby niematerialne jako czynnik wartości przedsiębiorstwa. Luka w sprawozdawczości finansowej [Intangible resources as a factor of enterprise value. Financial reporting gap]. Białystok: Wyd. Uniw. Białyst. [in Polish].
- Sadowska, B. (2015). Narzędzia rachunkowości finansowej Lasów Państwowych w zakresie zaspokajania potrzeb informacyjnych użytkowników sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego w koncepcji zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej [Financial accounting tools of state forests in the area of the information needs of public, private and non-governmental users, in the concept of sustainable forestry development]. *Acta Sci. Pol. Silv. Colendar. Ratio Ind. Lignar.*, 14(2) 2015 [in Polish]. <https://doi.org/10.17306/J.AFW.2015.2.13>
- Związek Leśników Polskich (2013). *Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na lata 2014–2030*. Pobrano z: <http://zlpwpr.pl/blog/2014/08/20/strategia-lp-na-lata-2014-2030/>
- Szczypa, P. (2009). Rachunkowość na rzecz ochrony środowiska a proces tworzenia wartości przedsiębiorstwa [Accounting for environmental protection and the process of creating company value]. W: I. Sobańska, T. Wnuk-Pel (red.), *Rachunkowość w procesie tworzenia wartości przedsiębiorstwa* (s. 111–118). Łódź: Wyd. Uniw. Łódź. [in Polish].
- Szczypa, P. (2016). Istota i rodzaje pożądanych zmian w rachunkowości Lasów Państwowych [Nature and types of desired changes in state forests accounting]. *Zesz. Nauk. Uniw. Ekon. Katow. Stud. Ekon.*, 300, 174–182 [in Polish].
- Szczypa, P. (2016). Rachunkowość nadleśnictw – stan obecny i przyszły w świetle aktualnego stanu nauki i wiedzy z zakresu rachunkowości [Forest districts accounting – current and future status in the light of the current state of science and knowledge in the field of accounting]. *Acta Sci. Pol. Silv. Colendar. Ratio Ind. Lignar.*, 15(2), 97–103 [in Polish]. <https://doi.org/10.17306/J.AFW.2016.2.12>
- Śnieżek, E. (2016). Raportowanie informacji o społecznej odpowiedzialności biznesu [Reporting information on corporate social responsibility]. Łódź: Wyd. Uniw. Łódź. [in Polish].
- Śnieżek, E., Piłacik, J. (2016). Raportowanie informacji pozafinansowych o społecznej odpowiedzialności w Lasach Państwowych w świetle niektórych koncepcji teoretycznych [State forests' non-financial information reporting on corporate social responsibility in the light

- of some theoretical concepts]. *Zesz. Nauk. Uniw. Ekon. Katow. Stud. Ekon.*, 284, 140–149 [in Polish].
- Spoz, A. (2016). Sprawozdawczość informacji niefinansowych w spółkach publicznych jako kierunek rozwoju sprawozdawczości przedsiębiorstw [Reporting of non-financial information in public companies as a direction for the development of reporting enterprises] W: H. Żukowska, A. Spoz, G. Zasuwa (red.), *Sprawozdawczość w procesie zarządzania i oceny działalności przedsiębiorstwa* (s. 63–70). Lublin: Wydawnictwo KUL [in Polish].
- Tkocz-Wolny, K. (2016). Sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa jako forma prezentacji informacji ekonomicznej [Financial report as a form of presentation of economical information]. *Zesz. Nauk. Uniw. Ekon. Katow. Stud. Ekon.*, 287, 111–122 [in Polish].
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz.U. 1991 nr 101 poz.444 z dalszymi zmianami.
- Wójcik-Karpacz, A. (2018). Implikacje praktyczne teorii interesariuszy: czego mniejsze firmy mogą się nauczyć od większych względem interesariuszy wewnętrznych. [The practical implications of stakeholders' theories: What can smaller companies learn from the bigger ones in regard to the internal stakeholders?]. *Zesz. Nauk. Uniw. Ekon. Katow. Stud. Ekon.*, 348 [in Polish].
- Zasuwa, G. (2016). Sprawozdanie finansowe jako źródło informacji o społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa [Financial statements as a source of information about corporate social responsibility]. W: H. Żukowska, A. Spoz, G. Zasuwa (red.), *Sprawozdawczość w procesie zarządzania i oceny działalności przedsiębiorstwa* (s. 187–195). Lublin: Wydawnictwo KUL [in Polish].

THE IMPACT OF FINANCIAL STATEMENTS ON THE IMAGE OF THE FOREST DISTRICT IN THE OPINION OF INTERNAL STAKEHOLDERS

ABSTRACT

The financial statement is a summary of the successive year of operation of a forest inspectorate. Its preparation is the responsibility of each entity keeping the books of accounts. It contains basic information on the results of its annual activity, presented in financial terms in the form of figures supplemented by very general descriptive data in the form of notes. The current form of financial statements is comprehensible only for a small group of recipients who are able to properly interpret the data contained therein. The aim of the article is to identify information, primarily non-financial, for which there is demand and which may affect the image of the forest district. The information was obtained from employees of the State Forests, who, as internal stakeholders with varying degrees of professional experience, determined the significance of data generated by the reporting of a given forest inspectorate, the entity managing forests and the surrounding nature resources, our common good. Based on the information obtained from the employees of the State Forests it seems that supplementing financial statements with non-financial elements may affect the image of the forest district.

Keywords: financial report, image of the forest district, internal stakeholders of the State Forests, corporate social responsibility

